

— Ὁραῖον ἦτο τὸ τέγναμά σου νῦν μου.

— Δὲν εἶναι ὀικτὴ μου ἐφεύρεσις, ἀπήντησεν ὁ Ἰωάννης μετ' ἄκρας ὑπερηφάνειας, τὸ εἶδός μιν φορὰν εἰς τὸ θέατρον.

Ὁ Κλεμανσὼ διατέλει ἐν ἀμηχανίᾳ καίτοι οὐδεὶς ἐνόησε τὴν αἰτίαν ἣτις τὸν ὤθησεν εἰς τὸ ἄστρον ἐκεῖνο κίνημα, διότι ὅπως καὶ ἂν εἶχε τὸ πρῶτον, ἡ ἐπέμβασις τοῦ δὲν ἦτο διόλου εὐλογος· ἐὰν δὲ παρετήρει ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν περιστάσεων ἀνεμνησέτο εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἐκείνην ἢ θελὲν ἐννοῆσαι ὅτι οὐδεὶς ἐπεθύμει νὰ ἀντιστῇ κατὰ τοῦ νόμου ἢ νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν σύλληψιν ἐνὸς ὀφειλέτου.

Διὰ τὴν λοιπὴν ἡ Κλάρα εἶχε καλέσει μετὰ τοσαύτης σπουδῆς τὸν πατέρα της· ἵνα τὸν καταστήσῃ ἀρχὴ τοῦ θεατρικοῦ τῆς τοιαύτης σκηνῆς. Ὅχι, βεβαίως· διότι ἐνῶ ὁ Κλεμανσὼ ἀπεδύετο εἰς τὸν γέλοιον κῆρυκα ἡ νεῆς παρεκάλει τὸν πατέρα της, τὴν κυρίαν Δὲ Καμπᾶς, τὸν Ἑδουάρδον, ὅπως ἐλθῶσιν εἰς βοήθειαν τοῦ δυστυχικοῦ ἀνθρώπου, προσέφερε δὲ καὶ αὐτὴ τὰς μικρὰς τὰς οἰκονομίας.

Ὅτε ἐπανέλαβον τὴν ὁδοπορίαν τὴν ὁ Κ. Σαμφὼν τῇ εἶπεν:

— Ἀγώμεν, σοὶ ὑπόσχομαι νὰ μεταλαβῶσω μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου καὶ τῶν πιστωτῶν του ἂν ἦναι δυνατόν.

Ἡ Κλάρα εὐχαρίστησε τὸν πατέρα της δι' ἐνὸς ἀσπασμοῦ.

Ὁ Κλεμανσὼ καὶ ἡ κυρία Δὲ Καμπᾶς ἐθεώρησαν ἀλήλους καὶ ἐράνησαν σινεννοούμενοι, πρὸς τούτοις δὲ ὁ Ἑρνέστις ἐνθυμήθη ὅτι εἶχεν ὑποσχεθῇ τῷ Κ. Ὅθεν νὰ λάβῃ συνέντευξιν μετὰ τῆς κυρίας Δὲ Καμπᾶς.

I.

ΕΚΜΥΣΤΗΡΕΥΣΕΙΣ.

Ἡ πρὸ μικροῦ συμβῆσα σκηνὴ κατέστη ἀντικείμενον συνομιλίας, ὁ δὲ Κ. Σαμφὼν ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας ὅπως δώσῃ εἰς τοὺς δύο νέους νέον μάθημα.

— Τὸ βλέπετε, κύριοι, τοῖς εἶπεν, ἰδοὺ οἱ δούλοι οὗτοι τοὺς ὁποίους σᾶς παριστάνουν ὡς τόσα θύματα τὰ μένει πνέοντα κατὰ τοῦ δεσπότητος των καὶ μὴ περιμένοντα εἰμὴ τὴν κατὰλληλον στιγμὴν τῆς ἐκδικήσεως. Ἡ γενναία αὕτη προσφορά, ἡ γενναία αὐταπάρνησις τῶν δούλων τοῦ κυρίου Δ*** ἀποκαλύπτει ὑμῖν παράδοξόν τινα ἀλήθειαν, ὅτι δηλαδὴ ἐνταῦθα οἱ μαῦροι εἰσὶ πλουσιώτεροι τῶν κυρίων των, ὅτι εἰσὶ κτηματῖαι ἂν οὐχὶ κατὰ τὸν γραπτὸν νόμον τοῦλάχιστον κατὰ συνήθειαν, ὅτι αἱ ἰδιωκτησίαι των εἰσὶν ὅλως ἀνεξάρτητοι, ὅλως ἰδιαιτέροι, καὶ ὅτι ποτὲ δὲν ἐπῆλθεν ἡ ιδέα εἰς τὸν Κ. Δ. . . (καθὼς καὶ οὐδεὶς ἄλλος καὶ εὐτυχέστερος αὐτοῦ ἐτι οὐδέποτε δι-

νοήθη τὸ τοιαῦτον) τὸ νὰ λάβῃ τὰ εἰς τοὺς δούλους του ἀνήκοντα ἵνα ἐλευθερωθῇ. »

Ὁ Κ. Βελμὸτ ἤξευρε τί ν' ἀπαντήσῃ· δηλαδὴ νὰ δεχθῇ τὸ μάθημα· ἐτήρησεν ὅθεν σιωπὴν ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ πράγματος οὐδόλως ἐνδιαφέροντος αὐτόν.

Ἄλλ' ὁ Κλεμανσὼ ὅστις ἐξέφραζεν εὐλικρινῶς τὰς ιδέας του ὅταν μάλιστα ἐπετίθεντο κατ' αὐτόν, ἀπήντησε τῷ Κ. Σαμφὼν:

— Ἰσως, κύριε, ἐκ τῶν δύο τούτων συμβεβηκότων δυνατόν τις νὰ ἐξέλξη συμπέρασμα ὅλως ἀντίθετον ἐκείνου ὑπερ μᾶς λέγετε. Ἀναμφιδόλως τὰ δύο ταῦτα συμβεβηκότα ὑπερμαχοῦσι ὑπὲρ τῶν ἀποίκων τῶν ἐπὶ τυραννίᾳ κατηγορουμένων· ἀλλὰ μήπως δὲν ὑπερμαχοῦσι καὶ ὑπὲρ τῶν δούλων; Τὰ συμβεβηκότα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ δούλοι εἰσὶ κτηματῖαι· ἄρα γνωρίζουσι νὰ ἀποκατῶσι καὶ νὰ τὰ φυλάττωσιν· ἀποδεικνύουσι δὲ πρὸς τούτοις ὅτι ἡ χρῆσις ἣν οἱ πτωχοὶ οὗτοι μαῦροι κάμνουσι τῶν κτημάτων ὑπαγορεύεται εἰς πολλὰς περιστάσεις ὡς καὶ ἐν τῇ παρούσῃ, ὑπὸ τῶν γεννησιότερων καὶ ἀγαθοτέρων αἰσθημάτων.

Ὁ Κ. Σαμφὼν ἐμειδίκα μετ' ἥθους δυσπιστίας καὶ παρεσκευάσθη ν' ἀπαντήσῃ διὰ τοῦ μειγλίου ἐκείνου τρόπου ὃν μεταχειρίζεται τις ὅπως φωτίσῃ τὴν διάνοιάν τινος εἰς οὗπερ τὰ εὐλικρινῆ αἰσθήματα πιστεύει καὶ τοὶ μὴ ἐπιδοκιμάζων αὐτά. Λαβὼν ὅθεν προσηνὲς ὕψος ὅλως διάφορον ἐκείνου δι' οὗ εἶχεν ἀποτανθῇ πρὸς τὸν Βελμὸτ τοῦ ὁποίου ἴσως ὑπώπτευσεν τοὺς ἰδιοτελεῖς σκοποὺς, εἶπε πρὸς τὸν Κλεμανσὼ:

— Ἐνταῦθα ἴσα ἴσα σφάλλεις, φίλτατέ μοι κύριε. Ὅταν βλέπῃς τὸ κακὸν τὸ ἀποδίδεις εἰς τὴν δουλείαν ὅταν δὲ βλέπῃς τὸ καλὸν τὸ ἀποδίδεις εἰς τὸ ἄτομον· πλὴν θεώρησον καὶ ἀντιστροφῶς τὸ ζήτημα καὶ τότε θέλεις εἶσθαι ἐντὸς τῆς ἀληθείας. Ἰδοὺ εἴκοσι, τριάντα δούλοι κτηματῖαι, παραδείγματος χάριν· τότε λέγεις: εἰδεύου ν' ἀποκτήσουν καὶ νὰ φυλάξουν. Πλὴν δὲς αὐτοῖς αὐριον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τότε ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν δὲν θὰ ἔχωσι τίποτε ἐπειδὴ δὲν θὰ ἐργάζωνται. Ὁ μαῦρος, φίλτατέ μοι Ἑρνέστα, εἶναι ὅπως ὁ μαθητὴς τοῦ σχολείου. Ἐπιβαλλομένη ἡ μελέτη εἰς τὸ παιδίον μετ' ὀλίγον καθίσταται συνήθεια δι' αὐτό, μᾶλλον ἐκ τοῦ φόβου τῆς τιμωρίας ἢ τῆς εὐχαριστήσεως ἣν λαμβάνει μελετῶν· σημειώσατε δὲ ὅτι ὁμιλῶ ἐνταῦθα περὶ τῶν φιλομαθῶν παιδίων. Πλὴν ἐξαῶσον αὐτὸ ἐκ τοῦ σχολείου, ἀπάλλαξον αὐτὸ ἐκ τῆς ἐπιτηδεύσεως τοῦ διδασκάλου του, καὶ εἰπέ του ὅτι εἶναι κύριος ἀπὸ λυτοῦ νὰ σπουδάζῃ ἢ ὄχι καὶ εἰδοποίησον μάλιστα αὐτό ὅτι ἡ ἀμελεία του θὰ τῷ ἐπιφέρει μεγάλαν λύπην. Μετὰ τὸν ἑκάτον μαθητῶν, ὅλοι οἱ ἀμελεῖς, καὶ οὗτοι ἀποτελοῦσι τὸ πλεῖστον μέρος, δὲν θὰ πρὸξωσι τίποτε τὴν ἐπαύριον.

τινές θέλουν ἴσως ἐγκαρτερήσει, πλὴν ἅμα ἀφήσωσιν ἅπασι τὴν μελέτην χάριν τῆς διασκεδάσεως καὶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲ τιμωρία οὐδὲ ἐπίπληξις ὅπως τοὺς ἀνακαλέσῃ εἰς τὸ ἔργον των, θέλουν ἐγκαταλείψει ὁλοτελῶς τὴν μελέτην καὶ μετὰ ἓνα μῆνα θέλουν βυθισθῇ εἰς βαθύτατον ὀκνηρίας ὕπνον. Ὡστε, ἐὰν εἰς μεταξὺ χιλίων ἐγκαρτερήσει εἰς τὴν σπουδὴν δὲν θὰ παραδεχθῇτε, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν νὰ δώσωμεν εἰς τὰ παιδιά τὴν ἐλευθερίαν νὰ πράζωσιν ὅ,τι βούλονται καὶ νὰ τοῖς ἀναθέσωμεν τὴν φροντίδα τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπεν ὁ Ἑρνέστος, ὁμιλεῖτε περὶ ἀνηλίκων ὧν τὸ λογικὸν δὲν εἶναι εἰσέτι ἀνεπτυγμένον.

— Ὁ μαῦρος, φίλτατέ μοι Ἑρνέστα, εἶναι πάντοτε ἀνήλικον μερικάκιον· ἡ πειθαρχία τὸν μορφώνει ὡς μορφώνει καὶ τὸν μαθητὴν· ἅπασι ὅμως τῆς πειθαρχίας καταργηθείσης, ἅπαντα τὰ προτερήματα ἀπόλλυνται. Μὲ τοιαῦτα ὄντα θέλεις λοιπὸν νὰ σχηματίσῃς λαὸν ἐλεύθερον;

Ἡθελες ἀναμφιβόλως μισήσει καὶ ἀποστραφῇ τὸν παιδαγωγὸν ἐκεῖνον ὅστις καλλιεργήσας ὁπωσοῦν τὸν ἀσθενῆ νοῦν τοῦ μαθητοῦ δι' αὐστηρᾶς ἐπιτηρήσεως ἠθέλεν εἰπεῖ αἰφνίς:

« Ἀῦριον θέλει πράξει μόνος ἐκεῖνο ὅπερ σήμερον χάρις εἰς τὴν φροντίδα μου ἔπραξεν ».

Καὶ ὅστις μετὰ τὸ ὥραϊον τοῦτο σόφισμα ἠθέλεν ἐγκαταλείψει εἰς ἑαυτὸν τὸν μαθητὴν.

Ἐὰν οἰκογενειάρχης τις ἔπραττε τοῦτο πρὸς τὰ τέκνα του ἠθελε θεωρηθῇ ὡς παράφρων καὶ ἄθλιος· καὶ σὺ τώρα διῴσχυρίζεσαι νὰ πράξῃς τὸ αὐτὸ ἐφ' ἐνὸς ὁλοκλήρου λαοῦ, λησμονῶν ὅτι εἰς τοιαύτας περιστάσεις αἱ ταραχαὶ αὐξάνουσι συμφώνως πρὸς τὴν ἐξάψιν τῶν παθῶν.

— Ἡ σύγκρισίς σας αὕτη ὡς καὶ αἱ ιδέαι σας εἰσὶν ἴσως λογικώταται, εἶπεν ὁ Ἑρνέστος, πλὴν βασίζονται ἐφ' ἐνὸς ἀντικειμένου· ἀφ' οὗ τὸ πᾶν ἐξαρτάται, ἥτοι ἐπὶ τῆς ἀνικανότητος τοῦ μαύρου.

— Ὁ μαῦρος, ὑπέλαβεν ὁ Κ. Σαμφὼν, κατέχει πρὸ τεσσαράκοντα αἰώνων τὴν Ἀφρικὴν· ἔσχε δὲ ὡς πᾶσαι αἱ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πλασθεῖσαι φυλαὶ τὸν χρόνον καὶ τὸ διάστημα ὅπως προαχθῇ. Ἐνῶ ὁ πολιτισμὸς ἐγεννήθη, ἤκμασε καὶ παρέκμασε πολλαχοῦ καὶ πολλάκις, ὁ μαῦρος οὐδὲ σπιθαμὴν δὲν παρέκκλινεν ἐκ τῆς βαρβαρότητός του.

Ὅτε οἱ Κέλται οἱ προπάτορές μας ἐγκατέλειψαν τὰ δάση των ὅπως ὀδεύσωσιν εἰς τὴν κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐνθα ἤλπιζον νὰ εὕρωσι τὴν εὐζωίαν ἧς ἐξεροῦντο εἰς τὰ ἄγρια μέρη των· ὅτε αἱ βουκολικαὶ φυλαὶ τοῦ Μογγόλου, διώκουσαι τοὺς Οὐνους οἵτινες ὡσαύτως κατεδίωκον τοὺς Σλάβους οἵτινες κατεδίωκον πάλιν τοὺς Γερμανοὺς, ὅτε λέγω οἱ Κέλται κατετρόπωναν τοὺς Γαλάτας, τοὺς Ἰταλοὺς, τοὺς Ἰσπανοὺς,

ὅτε οἱ Τάρταροι ἐλεηλάτουν τὴν Κίνα, αἱ φυλαὶ αὗται ἅπασαι ὑπήκουον εἰς τὸ ὁρμέφυτον ἐκεῖνο αἰσθημα ὅπερ ὠθεῖ τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὰ μέρη ἐνθα πέπρωται νὰ τελειοποιηθῇ ὁ πολιτισμὸς του, ὅπως ἡ φύσις στρέφει τὸ φυτὸν πρὸς τὸν ἥλιον ὅστις μέλλει νὰ τὸ ἀναπτύξῃ.

Αἱ φυλαὶ ἐκεῖναι προσεκτῶντο διὰ τοῦ πολέμου τὸν πολιτισμὸν ὃν ἄλλαι ἐκ φύσεως κατεῖχον· πλὴν πᾶσαι ἐξήλθον τῆς βαρβαρότητός των αἱ μὲν διὰ τῶν ἔργων των, αἱ δὲ διὰ τῶν μεταναστεύσεων αὐτῶν. Ἡ μαῦρη μόνον φυλὴ ἔμεινε στάσιμος, οὐδὲν ἀπολαύσασα διὰ κατακτήσεως· εἶναι αὕτη ἡποία ἦτο πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν. Ἡ μόνη πρόοδος αὐτῆς εἶναι ὅτι ἤδη πωλεῖ εἰς τοὺς ξένους τοὺς δούλους οὓς πάλαι ἐθυσίαζεν εἰς τοὺς θεοὺς τῆς, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους οὓς ἄλλοτε ἔσφαζεν εἰς τὰ συμπόσια αὐτῆς. Θὰ μοὶ εἴπῃς ἴσως ὅτι τὸ κλίμα τοὺς καταδικάζει εἰς τὴν στασιμότητα ταύτην; Πλὴν, ἡ Ἀφρικὴ ἅπασα δὲν εἶναι πρὸς τὸ μέρος τῆς Γουιέννης· τὸ δὲ ἐσωτερικὸν τῆς ἔχει κλίματα συγκερασμένα, καὶ παμπληθεῖς ποταμούς. Ἐκεῖ ἐνθα οἱ Ὀλλανδοὶ καθίδρυσαν ἀνθηρὰν ἀποικίαν οἱ Ὅττεντότοι εὗρον τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν ἀθλιότητα. Τὸ παράδειγμα εἶναι ἐγγὺς των, διατί λοιπὸν δὲν ὠφελοῦνται; Οἱ Μαυριτανοὶ ἐξέτειναν μέχρις αὐτῶν ἀκτίνας πολιτισμοῦ ὅστις ἠθέλε τοὺς ὠθήσει εἰς τὴν πρόοδον ἐν ἡννόουν αὐτόν. Ὅχι, σὰς λέγω, εἶναι φυλὴ ἣν ἡ φύσις ἐγκατέλειψεν ἀτελῇ.

— Ἀληθῶς, κύριε Σαμφὼν, ἀπήντησε σοβαρῶς ὁ Ἑρνέστος, τολμάτε εἰπεῖν ὅτι ἡ Θεὰ Πρόνοια ἠθελε καταδικάσει ποτὲ τοσαῦτα τέκνα τῆς εἰς αἰωνίαν ἀμάθειαν καὶ δυστυχίαν;

— Καὶ τίς σοὶ εἶπε, Κύριε Κλεμανσῶ, ἀπήντησεν ὁ Κ. Σαμφὼν μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι τὸ ἀνθρωπεμπόριον αὐτὸ ὅπερ βδελύττεσαι, ἡ δουλεία αὕτη ἦν ἀποκαλεῖς μισητὴν τυραννίαν, δὲν εἶναι τὰ μέσα δι' ὧν ἡ Θεὰ Πρόνοια προτίθεται ν' ἀποσπάσῃ τὰς φυλάς ταύτας ἀπὸ τὴν βαρβαρότητα;

Εἰς ὅποια τάχα μέρη τοῦ κόσμου ὁ ἀνθρώπινος πολιτισμὸς δὲν ἐχάραξε τὸν πρῶτον αὐλακὰ του διὰ τῆς σπάθης, καὶ ὅποσον αἷμα δὲν ἐχύθη διὰ τῶν ἐμφυλίων πολέμων εἰς τὸν αὐλακα τοῦτον, ὅπως γονιμοποιήθη;

Μὴ ἐπαγγέλλεσαι τὸν ἱστορικὸν τῶν ἀτόμων ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀποφάνθητι μετ' ἐμοῦ ὅτι εἰς μόνον τὸ ἀνθρωπεμπόριον καὶ τὴν δουλείαν χρεωστέῃ ἡ μαῦρη φυλὴ τὴν κατάκτησιν τῆς ὠραιότερας νήσου τῆς ὑψηλίου, τῆς τοῦ Ἀγίου Δομίγγου, κατάκτησιν ἣν οὐδέποτε ἠθέλον πραγματοποιήσει καὶ ἣν οὐδὲ καὶ ποτὲ ὠνειρεύθησαν ἡ ἡννόησαν. Καί, μὴν ἀμφιβάλλῃς, ἡ δουλεία καὶ τὸ ἀνθρωπεμπόριον μετὰ τινα χρόνον, θὰ τοὺς καταστήσῃ κυρίους τῆς γῆς ἐν ἣ ἤδη εὕρισκόμεθα. Ἀλλὰ τὸ μέλλον τοῦτο κινδυνεύετε νὰ τὸ καταστρέψῃτε ζητοῦντες νὰ ἐπιταχύ-

νῆτε αὐτό. Ἀκουσον, κύριε Κλεμανσῶ, οἱ πρωταίτιοι τῆς σταυροφορίας ταύτης εἰσὶν ἴσως οἱ μᾶλλον ἔνοχοι· πλὴν οἱ τυρλοῖς ὅμμασι ἐπηρεαζόμενοι παρ' αὐτῶν εἰσὶν οἱ μᾶλλον ἐπιζήμιοι.

Ὁ Κλεμανσῶ ἠρυθρίασεν, ἠτοιμάζετο δὲ ν' ἀπαντήσῃ ζωνρῶς καὶ τοι ἀπεριόριστον φέρων σέβας πρὸς τὸν Κ. Σαμφών, ὅτε οὗτος ἐσπευσε νὰ ἐξακολουθήσῃ:

— Σὰς ζητῶ συγγνώμην ὅτι ἐκφράζωμαι τοσοῦτον ζωνρῶς, πλὴν ὑπερκασιζῶ τὰ συμφέροντά μας, συμφέροντα δι' ἅπαν ἐκτιθέμεθα εἰς παντοίας ὕβρεις καὶ συκοφαντίας.

Εἶτα προσέθεσε χαμηλῇ τῇ φωνῇ καὶ ἐμπιστευτικῶς πρὸς τὸν Ἑρνέστην:

— Ἡ ἀνάμνησις τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης Μαριάννης ὑπερίσχυεν ἐν ἐμοί.

Ἦδη ἡ Ἀγγλία εἰργάζετο ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς φιλανθρωπίας πρὸς καταστροφὴν τῆς ἀποικίας ταύτης, θέλει δὲ φρίξει μανθάνων μέχρι τίνος δύναται νὰ φθάσῃ ὁ ἀνηλεὲς μακικβελισμὸς τῆς κυβερνήσεως ταύτης ὅταν προτίθεταί τι.

Ὁ Ἑρνέστης ἠπόρει πῶς αἱ ἐρωτοτροπίαι τῆς Μασσαλιώτιδος Μαριάννης συνεδέοντο μετὰ τῆς πολιτικῆς ἐνὸς ἔθνους, καὶ ἦτο περίεργος νὰ μάθῃ ὁποῖα σχέσις ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ τοσούτων σοφῶν καὶ τοσούτων ἀσημάντων συμφερόντων.

Πλὴν ἡ συνδιάλεξις διεκόπη ἔνεκα τῆς ἀφίξεως ὅλης τῆς συνοδείας ἧτις εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ἐνὸς ἐκ τῶν ἀποίκων παρ' ᾧ ἔμελλον νὰ δειπνήσωσι καὶ νὰ διανυκτερεύσωσιν.

Ἐκεῖ μόνον ὁ Ἑρνέστης ἐσυλλογίσθη μετὰ σπουδαιότητος τὴν συνέντευξιν ἣν ἔμελλε νὰ αἰτήσῃ παρὰ τῆς κυρίας Δε Καμπᾶς.

Καθίσας κατὰ σύμπτωσιν πλησίον αὐτῆς εἰς τὴν τράπεζαν, ἐδράξατο στιγμῇ κατ' ἣν ἡ συνδιάλεξις γενικὴ καὶ θορυβώδης οὕτα ἠδύνετο νὰ καλύψῃ τινὰς λόγους ζωνρῶς ἀνταλλασσομένους καὶ εἶπεν αὐτῇ χαμηλῇ τῇ φωνῇ:

— Ἐπεθύμουν νὰ σὰς ὁμιλήσω, κυρία.

— Πρὸς ἐμὲ, κύριε; ἠρώτησεν ἑκπληκτος ἡ κυρία Δε Καμπᾶς.

— Πρὸς ὑμᾶς, κυρία, καὶ μάλιστα περὶ σπουδαιωτάτων πραγμάτων· πρόκειται περὶ τῶν μεγαλειτέρων συμφερόντων τοῦ Κ. Σαμφών.

— Δὲν δύνασθε ἄρά γε νὰ τῷ ὁμιλήσητε ἀπ' εὐθείας;

— Ὁ Κ. Ὅθεν μοὶ εἶπεν ὅτι θὰ ἐπραττον καλλίτερον ν' ἀποτανθῶ πρὸς ὑμᾶς.

— Ἀ! εἶπεν ἡ κυρία Δε Καμπᾶς, ὡς ἐάν τὸ ὄνομα τοῦ Κ. Ὅθεν εἶχεν ἐξηγήσει τὰ πάντα καὶ δικαιολογήσει τὴν αἴτησιν τοῦ Ἑρνέστου, πρόκειται λοιπὸν περὶ τοῦ Κ. Βελμότ;

— Μάλιστα, κυρία, ἀπήντησεν ὁ Ἑρνέστης, στρέψας ἀκουσίως τὸ βλέμμα πρὸς ἐκείνον περὶ τοῦ ὁποίου ἐπρόκειτο καὶ ἰδὼν ὅτι ὁ σὴρ Ἐδουάρδος τοὺς παρετῆρει μετὰ περιέργου ἥθους ἀνθρώπου δυσπιστοῦντος πρὸς πάντα τὰ περὶ αὐτόν.

Πρὶν ὅμως ὁ Κλεμανσῶ εἰδοποίησεν περὶ τούτου τὴν κυρίαν Δε Καμπᾶς, αὕτη ἐξακολούθησε:

— Μετὰ τὸ δεῖπνον θὰ ἐξέλθω καὶ θὰ διευθυνθῶ πρὸς τὴν δεινροστοιχίαν τῶν ἰνδοφοινίκων τὴν ἄγουσαν ἐκ τῆς μεγάλης ὁδοῦ εἰς τὴν κατοικίαν. Θὰ ἐπαρατηρήσατε ἴσως ἀριστερόθεν τῆς δεινροστοιχίας ταύτης μίαν βανανέαν μοναδικὴν ἔνεκεν τοῦ ὑπερμεγέθους σώματός της· ἐκεῖ θὰ σὰς περιμένω.

— Δὲν θέλω λείπει, ἀπήντησεν ὁ Ἑρνέστης.

Καίτοι μετ' ἐνθέρμου ἐπιθυμίας καρδοκῶν τὴν μετὰ τῆς κυρίας Δε Καμπᾶς συνδιάλεξιν, ὁ Ἑρνέστης δὲν ἔβλεπε μὲ καλὸν ὄμμα τὴν συνέντευξιν ταύτην, καὶ ὡς ἐκ προαισθήματος τινός ὅπερ ἀπέβαλε μὲν ὡς παιδαριώδες δὲν ἠδυνήθη ὅμως καὶ νὰ καταστείλῃ ὁλοτελῶς, ἐροδῆθη.

Ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐκφράσῃ τις τοιοῦτον φόβον πρὸς μίαν γυναῖκα, χωρὶς αὕτη νὰ μὴ τὸν ἐκλίβη ὡς ἀνοησίαν ἢ αὐθάδειαν. Ὅθεν, τῆς πρώτης ταύτης ἐντυπώσεως παρελθούσης, ὁ Κλεμανσῶ οὐδὲν ἐσυλλογίσθη τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ περιέμενε τὴν προσδιωρισμένην ὥραν μετ' ἀνυπομονησίας.

Ἡ συνανατροπὴ ἦτο θορυβώδης, ὁ δὲ Κ. Σαμφών λαβὼν θέσιν εἰς τράπεζαν χαρτοπαιγνίου προῦκάλεσε τὸν Ἑρνέστην ὡς ἀντίπαλόν του. Πλὴν οὗτος ἀπεποιήθη οὐχ ἥττον δὲ καὶ δυσπρεστήτη ἰδὼν ὅτι ὁ Κ. Βελμότ ἐδέχθη ἀντ' αὐτοῦ εὐχαρίστως τὴν πρότασιν τοῦ Κ. Σαμφών. Ἡ συναίνεσις αὕτη τοῦ Ἀγγλοῦ καθίστα ἔτι καταφανεστέραν τὴν ἀποποίησιν τοῦ Ἑρνέστου, ἡ δὲ ἀποποίησις αὕτη παρακολουθουμένη ὑπὸ τῆς ἀπὸ τοῦ θαλάμου ἀναχωρήσεώς του, ἐδίδεν ὑπονοίας, εἰς παρετῆρουν τὴν ἀπουσίαν του, ὅτι ἡ ἀναχώρησις του ἦν προσχεδισμένη. Ἡ δὲ ἀπουσία αὕτη συναπτομένη μὲ τὴν τῆς κυρίας Δε Καμπᾶς, καθίστατο ὅτι πραγματικῶς ἦτο συνέντευξις προμελετημένη.

Πλὴν συνέντευξις μεταξὺ ὠραίου νεανίου καὶ εὐειδοῦς γυναικὸς οὐδαμοῦ δικαιολογεῖται δι' ἐμπορικῶν λόγων· καὶ κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν δὲν ἠθελε διστάσει νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὴν κυρίαν Δε Καμπᾶς τοὺς φόβους του εἰς ἣν καίτοι ἦτο καὶ ἄλλ' ἢ ὅτι αὕτη εἶχεν ἐξέλθει τῆς αἰθούσης καὶ τὸν περιέμεναν ἴσως ὥστε ὁ Ἑρνέστης δὲν ἠδύνετο νὰ τὴν ἀφήσῃ μόνην. Ὡς ἐλθόντες ὅθεν τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀντιχορίου (contredanse) ἔγεινεν ἄφαντος, ἀποφασισμένος ὅμως νὰ βραχύνη ὅσον τὸ δυνατόν τὴν συνέντευξιν ταύτην.

Ἡ ἡμέρα ἀπεχώρει τὰ δὲ ἐσπερινὸν λυκαυγὲς ἐδίδεν εἰς τὴν συνέντευξιν ταύτην μυστηριώδες τι ὅπερ δυστρε-

σται τὸν Ἑρνέστην τόσον δι' ἐαυτὸν ὅσον καὶ διὰ τὴν κυρίαν Δέ Καμπᾶς.

Κατὰ συνέπειαν ταχύνας τὸ βῆμα ἔφθασε τὴν κυρίαν Δέ Καμπᾶς πρὶν εἶναι αὐτὴ ἀριχθῆ ὑπὸ τὴν βανανέαν. Τῇ ἐπρότεινε πάρχυτα νὰ συνομιλήσωσιν ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἕνεκα προμελετημένου τινος σκοποῦ ὃν ὁ μὲν Κλεμανσὼ ἰδιοτροσίαν ἀπεκάλεισε ἡ δὲ κυρία Δέ Καμπᾶς δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ τῷ ἐκθέσῃ, ἡ τελευταία αὕτη ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸν περίπατόν της.

Ὁ Ἑρνέστος ἐζήτησε νὰ παρεμβάλλῃ τινὰ προσκόμματα, ὡς λόγου χάριν τὸ ψυχρὸν τοῦ καιροῦ κτλ., ἀλλ' ἡ κυρία Δέ Καμπᾶς ἀπάντησεν ἀποφασιστικῶς, καὶ, οὕτως εἰπεῖν, ὅπως ἀποδείξῃ εἰς τὸν Ἑρνέστην ὅτι τὸν ἠγνώνει μὲν ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ὑποχωρήσῃ ἐνώπιον οἰσθητοῦ αἰτίας.

Ὁ Κλεμανσὼ ἐσάγγεισε, καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ τέλους ἐθεώρησεν ἐαυτὸν ὡς ἥττον ἐνοχοποιούμενον εἰς πᾶν ὅ,τι ἤθελε λεχθῆ περὶ τῆς αἰφνιδίου ταύτης ἀπουσίας ἐδιηγῆθη εἰς τὴν κυρίαν Δέ Καμπᾶς τὴν μετὰ τοῦ Κ. Ὅθεν συνδιάλεξιν του, τοὺς φόβους τοῦ Ἰρλανδοῦ σχετικῶς πρὸς τὰς πιθανολογημένους ἀπαιτήσεις τοῦ σὴρ Ἐδουάρδου, καὶ πρὸ πάντων τὴν φράσιν ἐκείνην τὴν Ἀγγλιστὶ πρὸς τὸν ὑπὸ τὴν χαμηλὴν τῇ φωνῇ παρὰ τοῦ Κ. Βελμότ λεχθεῖσαν, τὴν ἀπειλοῦσαν τὴν ζωὴν τοῦ Κ. Ὅθεν οὐ τινος ἡ παρουσία ἐκώλυε τὰ σχέδια τοῦ Ἀγγλοῦ.

— Δὲν ἠγνοῶ τὰς πρὸς τὸν σὴρ Ἐδουάρδον ὑποχρεώσεις τοῦ Κ. Σαμφὼν, ἀπάντησεν ἡ κυρία Δέ Καμπᾶς, καὶ ἐὰν μὲ ἐσυμβουλευέτο πρὶν ἀναλάβῃ αὐτὰς δὲν ἤθελε πράξῃ τὸ τοιοῦτον βεβαίως· διότι γνωρίζω τὸν σὴρ Ἐδουάρδον Βελμότ καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι ὁ μᾶλλον ἐπικίνδυνος ἐξ ὅσων ἐγνώρισα εἰς τὴν ζωὴν μου. Πλὴν νομίζω, ὅτι ἀγνοεῖτε τὴν Ἀγγλικήν;

Ὁ Ἑρνέστος τῇ ἐδιηγῆθη ὅποια κῆτι τὸν ἠνάγκασαν νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν Ἀγγλικήν, καὶ πῶς μετὰ ταῦτα τὸ ψῆμα τοῦτο τῷ ὑπῆρξεν ἐπωφελὲς εἰς πολλὰς περιστάσεις.

— Ὡστε, ὑπέλαβεν ἡ κυρία Δέ Καμπᾶς εἵμεθα κάτοχοι μυστικοῦ ὅπερ δύναται νὰ μᾶς παραδώσῃ τὸν Κ. Βελμότ πρὶν οὕτως λάβῃ καιρὸν νὰ ὑπερασπισθῇ, καὶ ὅπερ θέλει μᾶς χρησιμεύσει ὅπως ἀναχαιτίσωμεν τὰς καταδιώξεις ἃς διανέσεται ἰσως νὰ ἐνεργήσῃ.

— Ἀγνοῶ, κυρία μου, ὅποια ὅπλα θέλετε μεταχειρισθῆ κατὰ τοῦ Κ. Βελμότ, τοῦτο μόνον γνωρίζω ὅτι εἰς τὴν πρώτην χρηματικὴν αὐτοῦ ἀπαιτήσιν πρέπει ν' ἀπαντήσωμεν διὰ χρημάτων, ἐλεύθεροι ὄντες μετὰ ταῦτα νὰ τιμωρήσωμεν τὰς συνωμοσίας τοῦ κυρίου τούτου.

Ἐλησμόνησα ὅμως νὰ σὰς εἴπω ὅτι δύναμαι νὰ διαθέσω ὅλου τοῦ πρὸς τὴν ἐκ τοῦ χρέους τοῦ ἀπαλλαγῆν τοῦ Κ. Σαμφὼν ἀναγκαίου ποσού. Ἐξήγρηθην ἰσως ἀνεπιτηδείως...

— Πραγματικῶς, εἶπεν ἡ κυρία Δέ Καμπᾶς, φαίνεται λίαν ἀνήσυχος, καὶ μολαταῦτα, χάρις εἰς τὴν φιλικὴν μεσολάθεσίν σας, οὐδὲν τοῦ λοιποῦ ἔχει νὰ φοβηθῇ ὁ Κ. Σαμφὼν.

— Ἴσως ἐπιτύχωμεν ταῦτα πάντα ἂν ἡμεῖς ἀναδεχθῇτε τὴν διαπραγματεύσιν. Ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ κάμω τοιαύτην πρότασιν πρὸς τὸν Κ. Σαμφὼν χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι γνωρίζω τὰς ὑποθέσεις του, ἐνῷ ἐκ μέρους σας δύναται καλλίστα νὰ δεχθῇ διότι παρ' αὐτοῦ βεβαίως γινώσκετε ὅπερ συνωμολόγησε δάνειον.

— Παρ' αὐτοῦ, ὡς λέγετε, τὸ ἔμαθον, πλὴν ὅπως ἐγὼ γνωρίζω τὴν περιουσίαν τοῦ κυρίου Σαμφὼν τοιούτοτρόπως καὶ οὗτος γνωρίζει τὴν ἐμὴν καὶ γινώσκει καλλίστα ὅτι ἐγὼ ποτὲ δὲν δύναμαι νὰ διαθέσω τοιοῦτου ποσού! Πλὴν, μεταξὺ ἡμῶν ἐνασχολήσθε περὶ κινδύνου ὅπως ἀνυποστάτου χωρὶς ἢ πρὸς τὸν Κ. Σαμφὼν διαγωγὴ σας νὰ ᾖναι ἀνάμυστος εἴτε πρὸς ὑμᾶς εἴτε πρὸς τὸν Κ. Σαμφὼν αὐτόν.

Ἐὰν φαντάζεσθε ὅτι ὁ Κ. Βελμότ θέλει ἀπαιτήσῃ ἅμα τῇ λήξει τῆς προθεσμίας τὴν ἐξοφλήσιν τοῦ δανείου, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι πολὺ ὀλίγον γνωρίζετε τὸν σὴρ Ἐδουάρδον. Ἐὰν οὗτος ἀπ' ἀρχῆς συνελάβανε τοιαύτην ἰδέαν ἤθελε πληροφρηθῇ ὅτι ὁ Κ. Σαμφὼν δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων οἵτινες ὑποχωροῦν ἐνώπιον τοῦ σκανδάλου καὶ ὅτι εἰς τὴν παραμικρὰν ἀπαιτήσιν τοῦ σὴρ Ἐδουάρδου, ἤθελεν εὗρει εὐθὺς τὸ μέσον ὅπως ἀπαλλαγῇ πάσης πρὸς αὐτὸν ὑποχρεώσεως καὶ ἂν μὲ θυσίαν ἀκόμη τῆς ἡμέσεως περιουσίας του.

Ἀλλ' ὁ κύριος Βελμότ ἐπληροφρηθῇ βεβαίως, ὅτι ὁ Κ. Σαμφὼν ὡς τόσοι ἄλλοι, εἶναι ἀγαθώτατος εἰς τὰς φιλικὰς τῷ τρόπῳ ἐκπεραιούμενας ἐμπορικὰς ὑποθέσεις· δηλαδή, ὁ σὺ δύστροπος ἤθελε φανῇ ἂν ἐνστασίς τις τῷ ἐγένετο παρὰ τοῦ Κ. Βελμότ, τόσοσ' ἥπιος τόσοσ' συγκαταβατικῶς ἤθελε δεχθῇ ἐὰν ὁ πιστωτὴς του τῷ ἐπρότεινε φιλικῶς καὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐκδουλεύσεως ἀνανεώσιν τοῦ δανείου ὑφ' ὁποῖουσδήποτε ἔρους.

Οὐδεμίαν ἰδέαν ἔχετε περὶ Κ. Βελμότ· οὗτος εἶναι ὁ Ἀγγλικὸς χαρακτήρ καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως· βραδύς, μυστηριώδης, ψυχρὸς, ὑπομονητικὸς. Ὁ Κ. Βελμότ, ἐστὶ βέβαιος, δὲν θέλει ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ δανείου ἐν τῇ προσεχεῖ λήξει· θέλει τὸ ἀνανεώσει καὶ θέλει προσθέσῃ νέον τι δάνειον ζητῶν παρὰ τοῦ Κ. Σαμφὼν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα πάντοτε τῆς ἐκδουλεύσεως, ν' ἀναδεχθῇ τὴν διαχείρισιν τῶν κεφαλαίων του· θὰ τὸ ἀνανεώσει καὶ ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ τρίτου ἂν ᾖ ἀνάγκη, καὶ ὅταν φέρῃ εἰς τοιαύτην θέσιν τὸν Κ. Σαμφὼν ὥστε οὗτος νὰ δοκιμάσῃ τινὰς δυσκολίας πρὸς ἀπότισιν αὐτοῦ πρὸς τὸν πιστωτὴν του χρέους του, τότε ὁ σὴρ Ἐδουάρδος θέλει προδῇ καὶ ἐνεργήσῃ μετὰ τῆς μεγαλειότητος αὐστηρότητος κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ εὐπίστου ἀνδρός.